

ZİRAİ KAZANÇ ÖLÇÜLERİNİN TESPİTİ HAKKINDA YÖNETMELİK

Belge türü	Yönetmelik
Kanun	GELİR VERGİSİ KANUNU
Sayı	19409
Tarih	23.03.1987

ZİRAİ KAZANÇ ÖLÇÜLERİNİN TESPİTİ HAKKINDA YÖNETMELİK

Bakanlar Kurulu Karar Tarihi - No: 12/02/1987 - 87/11549

Dayandığı Kanun Tarihi - No: 04/01/1961 - 213

Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi - No: 23/03/1987 - 19409

BİRİNCİ BÖLÜM : GENEL ESASLAR AMAÇ

Madde 1 - Zirai kazanç ölçüleri; gerçek veya götürü usulde vergiye tabi çiftçilerin beyan ettikleri hasılat ile ziraat birimlerinden (dekar, hayvan ve meyve ağacı sayısı gibi) almaları gereken ürünler arasında randıman, fiyat, işçilik ve maliyet açısından karşılaştırma ve kontrolü sağlamak amacıyla tesbit edilir. Tesbit edilecek ölçüler, zirai kazançlarını bilanço veya işletme hesabı esasına göre tesbit edenlerin beyan ettikleri giderlerin kontrolü amacıyla da kullanılabilir.

Götürü gider usulünde vergiye tabi çiftçilerin beyan ettikleri hasılatı uygulanacak götürü gider emsalleri için Vergi Usul Kanununun 45 inci maddesinin ikinci bendindeki oranlar esas alınır.

ZİRAİ KAZANÇ ÖLÇÜLERİ

Madde 2 - Zirai Kazanç Ölçüleri;

- Yıllık istihsal değeri,
- Götürü gider emsali,
- Ortalama randıman miktarı,
- Ortalama işçilik tutarı,
- Ortalama maliyet bedeli,
- Ortalama satış fiyatından,

meydana gelir.

Bu ölçüler Vergi Usul Kanununun 45 inci maddesinde ayrı ayrı tanımlanmıştır.

ZİRAİ KAZANÇ ÖLÇÜLERİNİN TESPİTİ

Madde 3 - Zirai Kazanç ölçülerinin tespiti Vergi Usul Kanununun 46 ncı maddesinde öngörülen esaslar çerçevesinde Zirai Kazançlar İl Komisyonlarınca takdir ve tespit olunur.

Bu ölçülerin tespitinde dekar (dönüm) bin metrekarelik toprak parçası olarak kabul edilir.

ZİRAİ KAZANÇLAR İL KOMİSYONU

Madde 4 - Zirai Kazançlar İl Komisyonu Valinin başkanlığında Defterdar, Gelir Müdürü, Tarım Orman ve Köyşleri Bakanlığı İl Müdürü, il merkezindeki T.C. Ziraat Bankası şube müdürü ve seçilmiş üç üyeden oluşur. Ormancılığa ilişkin konuların görüşülmesinde komisyona ayrıca Orman İşletme Müdürü veya tevkil edeceği bir temsilci katılır.

Zirai Kazançlar İl Komisyonu üyelerinin seçilmesi ile ilgili esaslar Vergi Usul Kanununun 84 üncü maddesinde belirtilmiştir.

ZİRAİ ÜRÜN ÇEŞİTLERİ VE BİRİMLERİ

Madde 5 - Zirai ürün çeşitlerini ve birimlerini gösterir bir liste Zirai Kazançlar Merkez Komisyonu tarafından hazırlanarak (Ek 6 cetvel halinde) bu Yönetmeliğe eklenmiştir.

İl komisyonları tarafından zirai kazanç ölçülerinin takdir ve tesbiti, bu listelerde kayıtlı ürün çeşitleri ve birimleri esas alınmak suretiyle yapılacaktır.

Zirai kazanç ölçüleri tesbit edilen her bölge için ürün çeşitlerine göre aynı mahiyetteki listeler il komisyonları tarafından hazırlanacaktır.

Listede bulunmayan bir ürün türüne rastgelindiğinde, bu ürün listeye eklenecek ve birimi Merkez Komisyonundan sorulacaktır.

İLİN BÖLGELERE AYRILMASI

Madde 6 - Bir ilin çeşitli bölgelerinde, doğal ve ekonomik şartların değişik olmasından dolayı zirai kazanç ölçüleri farklı olabilir. Bu durumda, aralarında önemli farklar bulunan bölgeler ayrılmak ve her bölge için ürün çeşitleri ve birimleri listesi ayrı ayrı hazırlanmak veya zirai kazanç ölçüleri ayrıca gösterilmek suretiyle takdir ve tesbitler yapılır.

BÖLGE AYIRIMINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Madde 7 - a) Doğal Şartlar

Zirai üretimi etkileyecek doğal şartların başında arazi durumu, iklim, bölgenin doğal zenginlikleri ile bitki örtüsü gelir. Araziler tarımsal açıdan kıraç, taban ve sulu olmak üzere üçe ayrılır. Bu ayırım, bölgelerin ayrılmasında olduğu kadar aynı bölge içinde ürün verimini tesbit ederken de kullanılabilir.

Bölge ayırımı yapılırken;

i) Toprağın; yükseklik, yöney (maraz) ve eğimi ile fiziksel ve kimyasal özellikleri,

ii) Bölgenin iklim (sıcaklık, yağış, rüzgar gibi) durumu,

iii) Doğal şartların meydana getirdiği bitki ve hayvan ürünlerinin özellikleri (Niğde'nin dermason fasulyası, Samsun'un kokulu tütün gibi),

dikkate alınacaktır.

b) Ekonomik Şartlar

Bölgesel ayırım yapılırken, zirai faaliyetleri etkilemesi bakımından önemli farklar doğurabilecek:

i) Ulaşım durumu (yol ve araç imkanları),

ii) Ürünlerin korunması, depolanması, sürüm ve satış şartları, satış organizasyonu,

iii) Çiftçilerin teşkilatlanma durumu (kooperatifleri ve birlikleri),

iv) Maliyet unsurlarındaki farklar,

v) Ürün fiyatları,

dikkate alınacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM : ZİRAİ KAZANÇ, ÖLÇÜLERİN TESBİT ŞEKLİ ORTALAMA RANDIMAN MİKTARININ TESBİTİ

Madde 8 - Ortalama randıman: Zirai faaliyetlerde birim olarak kabul edilen ölçüler başına, yıl içinde elde edilebileceği tahmin olunan ürün ve yan ürün veya ürünlerin ortalama miktarıdır.

a) Tarla, bağ, bahçe ziraatında dekar, birim olarak kabul edildiğinden, bir dekardan alınabilecek ürün ile sap, saman gibi yan ürünlerin miktar olarak tamamı ortalama randımanı verir.

Meyve ziraatında birim, ağaç adedi veya dekar olduğundan, bir ağaçtan veya dekardan alınabileceği tahmin ve takdir edilen ortalama meyve miktarı, o ürün için ortalama randımanı gösterir.

b) Hayvancılıkta birim hayvan adedi olduğundan, bir hayvandan alınabilecek süt, yavru, kıl, yapağı, tiftik gibi ürünler, o hayvan türü için ortalama randıman, ifade eder.

c) İşlenmiş zirai ürünlerde hammadde birim; kilogram, litre, adet gibi ölçülerden oluştuğundan, mamul veya yarı mamul maddeler toplamı ortalama randımanı verecektir. Bir kilogram zeytinden ikiyüzelli gram yağ, bir kilogram süttten dokuzyüz gram yoğurt gibi,

d) Su ürünlerinde ortalama randıman tespiti,

i) İç sularda (göl, gölet ve akarsular dahil),

ii) Denizlerde,

olmak üzere ayrı ayrı yapılır.

Su ürünlerinde randıman tespiti, denizlerdeki sınırları belirlenebilen ürün alanlarında (Dalyan, Voli yerleri ve benzeri) hektar veya dekar, iç sularda (Göl, gölet ve akarsularda) dekar, balık yetiştiriciliği yapılan kültür işletmeciliğinde m

olarak birim alandan alınabilen balık miktarı üzerinden yapılır.

Sınırları belirlenemeyen üretim alanlarında randıman tespiti yapılmaz.

Satış birimi su ürünlerinde kg.'dır.

Ortalama randıman belirlenirken Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanlığının ve diğer ilgili kamu kuruluşlarının bu yöndeki çalışmalarından yararlanılır. Bağ, bahçe, meyve ve hayvan gibi, ürün vermeleri belli zamana bağlı ziraat kollarında, ortalama randımanı belirlerken her bölgenin özelliklerine göre normal ürün çağına ermiş, belli verim yaşına gelmiş birimlerin dikkate alınması gerekir.

Orman ürünlerinde ise; amanejman planları yapılmış ormanlarda randıman planlarda verilen artımın (eta) ortalama miktarı kabul edilir.

Orman ürünlerinde kullanılacak olan (tomruk, direk, kağıt ve selüloz odunu, ambalajlık odun ve diğer sınai odunları) m

, yakacak odunlar ise kg. olarak gösterilir.

Öte yandan zirai alet ve makinaların ücret karşılığında kiraya verilmesinde de ayrı ölçüler tesbit edilir.

ORTALAMA İŞÇİLİK TUTARININ TESPİTİ

Madde 9 - Ortalama İşçilik Tutarı: Bir ziraat biriminden (dekar, ağaç ve hayvan adedi gibi) yıl içinde elde edilebilecek ortalama ürün çeşidine isabet eden ortalama işçilik tutarı olup, ortalama maliyetin içinde yer almıştır.

Zirai Kazanç Ölçüleri ile ilgili olarak ortalama maliyet bedeline uygulanacak işçilik oranları aşağıda gösterilmiştir.

1 Nolu Cetvel: Hayvan ve Orman Ürünleri

Hayvan Ürünlerinde:

- Büyükbaş (Besi) hayvanları için % 10,
- Büyükbaş (Süt) hayvanları için % 25,
- Koyun, Keçi % 35,
- Tavuk, Bıldırcın (Damızlık % 15) % 10,
- İpek Böceği (Kutu) % 45,
- Arı (Kovan) % 20,
- Tavşan, Vizon % 10,

olarak tesbit edilmiştir.

Orman ürünlerinde ise % 16'dır.

2 Nolu Cetvel: Tarla, Bağ, Bahçe Ürünleri ve Meyveler

- Tahıllarda:

- a) Mekanize işletmelerde % 5,
- b) Diğer işletmelerde % 20,
- Çapa Bitkileri % 35,
- Sebzeler % 60,
- Meyveler % 50,
- Şeker Pancarı % 40,
- Diğerleri % 50,

3 Nolu Cetvel: Kiraya verilen ziraat alet ve makinaları

Zirai alet ve makinalar için ortalama işçilik söz konusu değildir.

4 Nolu Cetvel: İşlenmiş Zirai Ürünler

Bu cetvelde yer alan zirai ürünler için uygulanacak ortalama işçilik oranı % 20'dir.

5 Nolu Cetvel: Hayvan Satışları

Bu cetvelde yer alan hayvan satışları ile ilgili olarak uygulanacak olan ortalama işçilik tutarı % 20'dir.

6 Nolu Cetvel: Su Ürünleri

Bu cetvelde yer alan su ürünleri ile ilgili olarak uygulanacak ortalama işçilik tutarı (Kültür Balıkçılığı dahil) % 25'dir.

ORTALAMA MALİYET BEDELİNİN TESPİTİ

Madde 10 - Ortalama Maliyet: Ziraat birimi başına (Dekar, ağaç ve hayvan adedi gibi) yılda elde edilebilecek ürünler için bunların üretiminden satışa sunuluncaya kadar ki aşamalarda yapılan veya yapılması mutad olan ve İl Komisyonlarınca ortalama olarak takdir ve tesbit edilen -işçilikler dahil- bütün giderlerin toplamıdır.

Ortalama maliyet, büyük ve küçük baş hayvanlar (kümes hayvanlar, dahil) ve bunların ürünleri ile kara ve su avcılığı ile su ürünleri için hasılatın yüzde 80'i; diğer zirai ürünlerde ise yüzde 70'idir. Ancak, tevsik edilmek ve beyannamede gösterilmek şartıyla zirai faaliyette kullanılan arazi ve binalarla ilgili kiralar, aynı vergi, resim ve harçlarla işletme için alınan ve işletmeye harcanan borç paraların faizleri ayrıca maliyete eklenebilir.

ORTALAMA SATIŞ FİYATININ TESPİTİ

Madde 11 - Ortalama satış fiyatı; ticari teamüllere göre beher satış birimi için (örneğin kilo ile satılan ürünlerde kilo, litre ile satılan ürünlerde litre, sayıyla satılanlarda adet gibi) Zirai Kazançlar İl ve Merkez Komisyonlarınca belirlenen satış fiyatıdır. Ancak: Resmi Kuruluşlar ve Birliklerce tesbit ve ilan olunan (destekleme alımları gibi) ürünler için her yıl açıklanan en son fiyatlar ortalama satış fiyatı olarak esas alınır.

Ortalama satış fiyatının tesbitinde Borsalardan, Belediyelerden ve diğer Kamu Kuruluşlarından sağlanacak bilgilerden yararlanılabilir.

ÜCRET KARŞILIĞI BAŞKA ÇİFTÇİLERİN ZİRAİ İŞLERİNDE ÇALIŞTIRILAN ZİRAİ ALET VE MAKİNALAR İÇİN ORTALAMA HASILAT VE GİDER TESPİTİ

Madde 12 - Zirai alet ve makinaların başka çiftçilerin zirai işlerinde ücretle çalıştırılması zirai bir faaliyet sayılmış ve bu suretle sağlanan hasılat vergi kapsamına alınmıştır.

Bu konuda takdir yapılırken yerine göre ayrı ayrı ortalama hasılat takdir ve tesbit olunabilir. Bunun için kamu kuruluşlarından ve mahalli sair teşekküllerden rayiçler alınabilir.

Ziraat makina ve aletleriyle başka çiftçilerin zirai istihsal işlerinin yapılması karşılığında alınan ücretlerin (hasılatın) yüzde 70'i ortalama maliyeti (gideri) oluşturur. Ancak, tevsik edilmek ve beyannamede gösterilmek şartıyla zirai faaliyette kullanılan zirai alet ve makinaların iktisabı ile ilgili borç

paraların faizleri ayrıca maliyete eklenebilir.

SU ÜRÜNLERİNDE ZİRAİ KAZANÇ ÖLÇÜLERİNİN TESBİTİ

Madde 13 - Su Ürünleri hayvansal (Deniz, içsu ve yumuşakça, kabuklular) ve bitkisel su ürünleri olarak ayırımı tabi tutulmuştur.

Ticari teamüle göre; ortalama satış fiyatları belediye balıkthane müzayedelerinden, balıkthane bulunmayan yerlerde, balıkların karaya çıkarıldığı yerlerde tespit edilebilir. Balıkthane müzayedelerinde satılmayan ürünler için fiyatlar 11 inci maddedeki esaslar dahilinde tesbit olunur.

Su ürünlerinde ortalama maliyet 10 uncu maddedeki esaslara göre tesbit edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : SON HÜKÜMLER YÖNETMELİĞİN DAYANAĞI

Madde 14 - Bu Yönetmelik 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 46 ncı maddesi gereğince hazırlanmıştır.

KALDIRILAN HÜKÜMLER

Madde 15 - 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 46 ncı ve geçici 2 nci maddelerine dayanılarak aynı kanunun 85 inci maddesi gereğince tadil olunan Zirai Kazançlar Merkez Komisyonunca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 31/05/1961 tarihli ve 5/1247 sayılı Kararı ile 01/04/1961 tarihinden itibaren yürürlükte olan Zirai Kazanç Ölçülerinin tespiti hakkındaki yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

YÜRÜRLÜK

Madde 16 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

YÜRÜTME

Madde 17 - Bu Yönetmelik Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından yürütülür.

NOT: 2, 3, 4, 5, 6 Numaralı Cetveller için ilgili Resmi Gazeteye bakınız

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026